

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ТОВАРИСТВО АГЕТ УКРАЇНИ
ВІННИЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ ім. М.І. ПИРОГОВА

НАУКОВО-ПРАКТИЧНА КОНФЕРЕНЦІЯ

“ПРИКЛАДНІ АСПЕКТИ МОРФОЛОГІЇ”

присвячена пам'яті професорів-морфологів
Терентьєва Г.В., Роменського О.Ю., Когана Б.Й.,
Шапаренка П.П., Жученка С.П.

ЗА РЕДАКЦІЄЮ АКАДЕМІКА НАМН УКРАЇНИ, ПРОФЕСОРА В.М. МОРОЗА,
ЧЛ.-КОР. НАМН УКРАЇНИ, ПРОФЕСОРА Ю.Б. ЧАЙКОВСЬКОГО,
ПРОФЕСОРА В.Г. ЧЕРКАСОВА, ПРОФЕСОРА М.А. ВОЛОШИНА ПРОФЕСОРА В.І. ПІВТОРАКА

21-22 вересня 2017 року
Вінниця

ЗМІСТ

Гумінський Ю.Й., Коваленко В.О. ПАМ'ЯТІ ВЧИТЕЛЯ – ЛАУРЕАТА ПРЕМІЇ АН УРСР ІМ. О. БОГОМОЇЛЬЦЯ, ДОКТОРА МЕДИЧНИХ НАУК, ПРОФЕСОРА С.Ю. РОМЕНСЬКОГО - ВИДАТНОГО МОРФОЛОГА, КЕРІВНИКА ТА ЛЮДИНИ	10
Костюк Г.Я., Півторак В. І. ГРИГОРІЙ ВАСИЛЬОВИЧ ТЕРЕНТЬЄВ – ВЧЕНИЙ, УЧИТЕЛЬ, НАСТАВНИК	13
Півторак В. І., Костюк Г.Я. ЖУЧЕНКО СЕРГІЙ ПАВЛОВИЧ – ВЧЕНИЙ, АДМІНІСТРАТОР, ВИНАХІДНИК, ПЕДАГОГ, ПОЕТ	15
Сарафинюк Л.А., Гунас І.В. ПРОФЕСОР КОГАН БОРИС ЙОСИПОВИЧ	16
Шипіцина О.В., Школьніков В.С. В ПАМ'ЯТЬ ПРО ВЧИТЕЛЯ	20

СЕКЦІЯ 1

ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНА І КЛІНІЧНА МОРФОЛОГІЯ

Dudenko V.G., Vdovichenko V.I., Kurinnyi V.V. ATTACHMENT ANGLES OF THE DIAPHRAGM IN THE SAGITTAL PLANE FOR MALE	23
Guzik O.V. HISTOLOGICAL STRUCTURE OF THE CERVIX UTERI IN PRE AND POSTMENOPAUSAL WOMAN	24
Koshelnuk Ye.L., Popov A.G. MORPHOLOGICAL TESTING OF MODEL OF ACUTE PANCREATITIS	26
Navarchuk N.M., Guzik O.V. FEATURES INNERVATION OF THE FACIAL MUSCLES	28
Slobodian O.M., Lavriv L.P. SURGICAL ANATOMY OF THE PAROTID GLAND HUMAN	29
Амінов Р.Ф., Фролов О.К. ВПЛИВ СЛИНИ МЕДИЧНОЇ П'ЯВКИ НА РОЗМІРИ СЕЛЕЗІНКИ В РІЗНІ ПЕРІОДИ РАНЬОГО ПОСТЕМБРІОНАЛЬНОГО РОЗВИТКУ ЩУРА	31
Андрушенко В.В. ВПЛИВ ЦИКЛОФЕРОНУ НА МОРФОСТРУКТУРУ ІМУНОКОМПЕТЕНТНИХ КЛІТИН СЛИЗОВОЇ ОБОЛОНКИ ШЛУНКА СТАТЕВОЗРІЛИХ ЩУРІВ	32
Беляев Е.В., Прокопенко О.С. КОНСТИТУЦІОНАЛЬНИЙ ПІДХІД ДО ВСТАНОВЛЕННЯ ОСОБЛИВОСТЕЙ ФОРМУВАННЯ ВТОРИННИХ ДЕФОРМАЦІЙ ЗУБОЩЕЛЕПОВОЇ СИСТЕМИ	33
Білаш С. М., Борута Н. В., Лисаченко О. Д. ЛЕКТИНОХІМІЧНА ХАРАКТЕРИСТИКА КЛІТИННИХ ЕЛЕМЕНТІВ ЕРИТРОБЛАСТНОГО ОСТРІВЦЯ ЧЕРВОНОГО КІСТКОВОГО МОЗКУ У ЩУРІВ	35
Білецький Д. П., Устьянський О. О., Бумейстер В. І. МАКРО- Й МІКРОЕЛЕМЕНТНИЙ СКЛАД ПРИВУШНОЇ СЛИННОЇ ЗАЛОЗИ ЩУРІВ ПРИ ПОРУШЕННІ ВОДНО-СОЛЬОВОГО ОБМІНУ ОРГАНІЗМУ	36
Боягіна О.Д., Костиленко Ю.П. КРОВОПОСТАЧАННЯ МОЗОЛИСТОГО ТІЛА ТА БУДОВА ЙОГО ГЕМОМІКРОЦИРКУЛЯТОРНОГО РУСЛА	38
Булик Р.Є., Власова К.В. ЗАЛЕЖНІСТЬ ЩІЛЬНОСТІ МЕЛАТОНІНОВИХ РЕЦЕПТОРІВ В НЕЙРОЦИТАХ СУПРАОПТИЧНИХ ЯДЕР ГІПОТАЛАМУСА ВІД СТРЕСОВИХ ФАКТОРІВ У РІЗНІ ПЕРІОДИ ДОБИ	40
Булько І.В. ОСОБЛИВОСТІ КЛІТИННОГО ЦИКЛУ КЛІТИН СЕЛЕЗІНКИ У ВІДДАЛЕНИЙ ПЕРІОД ПІСЛЯ ОПІКОВОЇ ТРАВМИ ШКІРИ У ЩУРІВ ПРИ ЗАСТОСУВАННІ РОЗЧИНУ ЛАКТОПРОТЕЇНУ З СОРБІТОЛОМ ТА РОЗЧИНУ НАЕС-LX 5%	41
Васильчук Н. Г., Куш О. Г. ВПЛИВ ВНУТРІШНЬОПЛІДНОГО ВВЕДЕННЯ АНТИГЕНІВ ЩУРАМ НА ДИНАМІКУ RNA ⁺ - ЛІМФОЦИТІВ У СТРУКТУРНИХ КОМПОНЕНТАХ МЕДІАСТИНАЛЬНОГО ЛІМФАТИЧНОГО ВУЗЛА	42
Вернигородський С.В., Фіщенко В.О., Рибінський М.В. РЕГЕНЕРАЦІЯ ПОВНОШАРОВИХ ХРЯЩОВИХ ДЕФЕКТІВ У ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНІЙ МОДЕЛІ ПІД ВПЛИВОМ PRP- СТИМУЛЯЦІЇ	44
Вільхова О.В., Шепітько В.І. РЕАКЦІЯ ГЕМОМІКРОЦИРКУЛЯТОРНОГО РУСЛА ПЕРЕДМІХУРОВОЇ ЗАЛОЗИ ПРИ ГОСТРОМУ АСЕПТИЧНОМУ ПЕРИТОНІТІ У ЩУРІВ	46
Вороніна О.К., Берегова Т.В., Держинський М.Е. ВПЛИВ АГОНІСТУ PPAR γ -РЕЦЕПТОРІВ ПІОГЛІТАЗОНУ НА СЛИЗОВУ ОБОЛОНКУ ТОВСТОГО КИШЕЧНИКА ПРИ ТРИВАЛІЙ ГІПЕРГАСТРИНЕМІЇ	47

В ПАМ'ЯТЬ ПРО ВЧИТЕЛЯ

Быть человеком — это чувствовать свою ответственность. Чувствовать стыд перед нищетой, которая, казалось бы, и не зависит от тебя. Гордиться каждой победой, одержанной товарищами. Сознавать, что, кладя кирпич, и ты помогаешь строить мир.

Антуан де Сент-Экзюпери

В житті кожного є така людина, яка відіграла в його долі найбільш важливу роль. Для багатьох із нас, колег-викладачів, колег-науковців таким став Павло Пилипович Шапаренко. Майже 60 років його життя було пов'язане із Вінницьким медичним університетом. Він став досвідченим анатомом, провідним фахівцем у своїй справі, був обраним до складу координаційної ради міжнародної асоціації морфологів України та академіком Міжнародної Академії інтегративної антропології. Довгий час очолював обласне товариство Анатомів, гістологів і ембріологів та топорафоанатомів (АГЕТ). Але основним досягненням був його авторитет серед колег, друзів, випускників та студентів.

“Главный смысл и цель семейной жизни —

воспитание детей”

В. Сухомлинский

10 вересня 2017 року йому виповнилось би 86 років. Народився Павло Пилипович у сім'ї колгоспників на Сумщині. Батьки були дуже працьовиті, трудолюбиві, турботливі і поважали один одного. Єдиний син бачив тільки добро та любов. В сім'ї був привчений до наполегливої і постійної праці, шанобливого відношення до батьків, педагогів та товаришів. Після восьмирічки навчався у фельдшерській школі, яку закінчив на «відмінно» і отримав диплом з відзнакою.

Саме такий особистий успіх у навчанні дав можливість вступити до Вінницького медичного інституту без іспитів. Павло Пилипович був дуже здібним студентом. Навчання давалось йому досить легко, тому вчився на «відмінно». Легко сходився із людьми, тому і громадська робота в студентські роки була великою і активною.

Любов Павла Пилиповича до дослідницької роботи з'явилась ще в студентські роки — він плідно працював у студентських наукових гуртках. Наука його захоплювала.

Блискуче навчаючись в інституті він закінчив його в 1957 році із «червоним дипломом» і залишається в аспірантурі на кафедрі анатомії людини Вінницького медичного інституту.

«Как много дел считается невозможными, пока они не были осуществлены»

Плиний Старший

У 1960 році під керівництвом тодішнього завідувача кафедрою професора В.Г.Українського молодий вчений Павло Пилипович Шапаренко захистив кандидатську диссе-

ртацію на тему «Матеріали до анатомії плечового суглоба людини». Він працює асистентом кафедри анатомії людини, а з 1990 року доцентом тієї ж кафедри.

У викладанні предмету він досяг висот професіоналізму. Цікаво, із захватом викладав студентам свій улюблений предмет. Години занять з Павлом Пилиповичем-викладачем минали непомітно. По-доброму, по-батьківському доброзичливо відносився до студентів.

«Поставь над собой сто учителей — они окажутся бессильными, если ты не сможешь сам заставлять себя и сам требовать от себя»

Сухомлинский В. А.

Як досвідчений організатор навчально-виховного процесу П.П. Шапаренко працював заступником декана медичного та педіатричного факультетів. Очолював велику партійну організацію медичного інституту. Саме з ініціативи Павла Пилиповича у Вінницькому медичному інституті була увічнена пам'ять викладачів, студентів та його випускників, які загинули в роки Великої Вітчизняної війни. На їх честь зведено Обеліск Слави. А розташована на території університету площа навколо обеліска стала місцем проведення урочистостей.

«Гениальные идеи приходят тем, кто заслужил их упорным трудом»

В.И. Вернадский

Наполегливість до наук, яку прищепили ще в дитинстві не давала спокою його дослідницькій натурі. Павло Пилипович шукав шпарину в науці, його цікавило все, що було незвіданим. Зацікавленість антропологією привела до написання та захисту докторської дисертації в м. Новосибірську у 1990 році на тему «Закономірності пропорційного формоутворення частин тіла в постнатальному онтогенезі». В підготовці дисертації в повній мірі проявилися його організаційні та дослідницькі здібності. Була виконана титанічна робота протягом декількох років. Ним та під його керівництвом групою студентів-гуртківців і викладачів в пологових будинках, в яслах та дитячих садочках, школах, на виробництвах міста та в селах було досліджено біля 2000 осіб різних вікових груп.

Для здійснення математичної обробки величезної кількості даних досліджень він тісно співпрацював із вченими політехнічного інституту. Там він зацікавився і став поглиблено вивчати «Золотий переріз і числа Фібоначчі».

Все, чим займався Павло Пилипович він робив з віддачею, захопленням, поглиблено і добротно. Тому його вважають в Україні основоположником оригінальних наукових напрямків досліджень: «Спіралеподібна будова м'язової системи», «Принцип пропорційності в сомато- і органогенезі», «Єдина біомеханічна модель кінцівок людини і хребетних тварин».

«Вся гордость учителя в учениках, в росте посеянных им семян»

Дмитрий Менделеев

З 1992 року і до травня 2006 року Павло Пилипович Шапаренко очолював рідну для нього кафедру. Колектив, який він згуртував, був багатогранний і дружний. Павло Пилипович увесь цей час не переставав викладати. Його практичні заняття та лекції захоплювали викладачів та студентів. Вони були насичені і знаннями, і його неперевершеним гумором.

У навчальному сенсі новаторство завідувача полягало у клінічному підході до викладання анатомії. До читання лекцій запрошувались викладачі кафедр клінічного напрямку. Це полегшувало студентам краще засвоювати матеріал в доклінічний період навчання, а викладачам більш дохідливо викладати матеріал.

Завдяки напрацюванням та під керівництвом завідувача кафедри за короткий період було підготовлено і захищено 3 докторських та 6 кандидатських дисертацій. І за кожного свого учня – дисертанта Павло Пилипович хвилювався і ними опікувався.

Основною тематикою кафедральних наукових розробок були «Вивчення закономірностей соматичної статури і фізичного розвитку людей Подільського етнотериторіального регіо-

ну України в пренатальному і постнатальному періоді». Але також продовжувалась розробка тем, які були присвячені проблемам морфогенезу внутрішніх органів та серцево-судинної системи.

«Лучший способ ознакомиться с каким-либо предметом - написать книгу о нём»

Бенджамин Дизраэли

Завідувач постійно турбувався про належне забезпечення методичними матеріалами. Колективом кафедри було видано декілька посібників з анатомії опорно-рухового апарату, нутрощів та нервової системи українською, російською та англійською мовами.

А сам Павло Пилипович та Леонід Павлович Смольський, який був його однодумцем та колегою, протягом кількох років працювали над новим українським підручником з анатомії людини. Робота була дуже кропітка і ретельна. Текст звірявся і приводився до відповідності із новим виданням Анатомічної номенклатури. Малюнки та схеми, якими ілюстровано підручник є авторськими. У 2005 році світ побачив перший підручник українською мовою. Він був надрукований у 2 – х томах.

«Семья заменяет всё. Поэтому, прежде чем её завести, стоит подумать, что тебе важнее: всё или семья»

Ф. Раневская

Важливим для кожної людини є вибір сім'ї. Дружиною Павла Пилиповича була Віра Павлівна, з якою вони познайомились ще в студентські роки. Разом вони виховали сина Георгія, який продовжив династію Шапаренків в медицині. І нічого не було важливішого для Павла Пилиповича ніж його родина, їх здоров'я, добробут, успіхи у навчанні сина, а потім і внука Євгенія. Але була ще одна родина у душі у Павла Пилиповича – це його кафедра, його співробітники, це його студенти. Іноді було складно навіть ці родини порівнювати.

«Не иди впереди меня — я могу не поспеть за тобой, и не иди за мной, я могу не туда завести, просто иди рядом со мной и будь моим другом»

Альбер Камю

Він міг приділити увагу кожному. Дати пораду і життєву, і наукову. Дуже мудру, цінну і завжди з неповторним, властивим тільки йому гумором. Він міг позичити гроші, щоб придбати замість вкраденої і міг завезти в лікарню. Він дуже любляв час, проведений за святковим застіллям із колективом кафедри, а його тости несли добро і душевне тепло. Любив мед і яблука, кавуни і цукати, які готувала Віра Павлівна.

Завжди мав свою думку, умів її висловити і наполягти. Коли ставалася суперечка, то завжди вмів довести правдиве твердження.

Звертався тільки з повагою, навіть до студентів: «Вы выучила?». Коли запитував тут же міг дати підказку: «Какая доля печени больше правая или левая?», і робив великий і малий помахі руками. Або: «Сколько сухожилий образует гусиную лапку?» і виставив три розігнуті пальці, не помічаючи цього.

Він нікому не відмовив ні в одному проханні безпідставно і завжди вислуховував від початку до кінця. І якщо він радів, то радів по справжньому. Він міг подарувати дитячу коляску з лялькою для дитини його колеги. Його доброта не мала меж і розповсюджувалась на усіх.

Павла Пилиповича слухали, його любили, поважали і цінували. Його слово було вагомим і в світі науки, і серед колег, і серед його учнів, і для студентів.

Цьогоріч минуло 10 років, як його не стало. І мабуть немає більш достойної людини...

Душа человека заключается в его делах.

Генрик Ибсен